СОДЕРЖАНИЕ

ПАТРИАРШИЕ ЭНЦИКЛИКИ И ГРАМОТЫ БЛАГОСЛОВЕНИЯ

Слово **ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН,** по случаю торжественного мероприятия, посвященного окончанию учебного года в духовно-образовательных учреждениях Первопрестольного Святого Эчмиадзина 5

ПРОПОВЕДИ

Проповедь **ИЕРОМОНАХА ГРИГОРА МИНАСЯНА**, произнесенная во время Св. Литургии, совершенной на Святом Престоле Сошествия в Кафедральном соборе Первопрестольного Святого Эчмиадзина в праздник Выхода святого Григория Просветителя из Хор Вирапа 8

Проповедь **ЕПИСКОПА ЗАКАРИИ БАГУМЯНА**, произнесенная во время Св. Литургии в Кафедральном соборе Первопрестольного Святого Эчмиадзина в праздник Кафолического Святого Эчмиадзина 12

РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

ИЕРОМОНАХ АСОГИК КАРАПЕТЯН — «Московский (православный) Ватикан против Ватикана: *участие Католикоса Всех Армян на московском совещании патриархов и представителей Православных Церквей в 1948 году* 16

АВЕТИС КАЛАШЯН — Межцерковная и экуменическая деятельность Его Святейшества Гарегина II, Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян 30

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

КАРЕН МАТЕВОСЯН — Писец-автор епископ Даниел и его Агтамарский род писцов (XIV—XV века) 46

АЙКАНУШ МЕСРОПЯН, САСУН АМБАРЦУМЯН — О составленных Аршаком Чопаняном диалектных словарях 67

ЛИЛИТ КОСЯН — Западноармянские беженцы в Кавказском наместничестве в 1894—1896 годах по материалам периодической печати того времени 82

МАНЕ КОНИНЯН — Политика Ватикана в Османской империи и дипломатическая и гуманитарная деятельность Анджело Дольчи (1917 г.) . . .98

СООБЩЕНИЯ

МЕЛИНЕ ПЕТРОСЯН — Детские игровые песни Арцаха 118

РЕЦЕНЗИИ. БИБЛИОГРАФИЯ

ИВЕТ ТАДЖАРЯН — Фотоальбом «Запечатлевая вечность: многогранные связи армян Иерусалима с фотографией»: документирование исторической памяти и культурного наследия 131

CONTENTS

PONTIFICAL ENCYCLICALS, LETTERS OF BLESSING

Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, on the occasion of the celebration marking the end of the academic year at the theological and educational institutions of the Mother See of Holy Etchmiadzin 5

SERMONS

Sermon by **FR. GRIGOR MINASSIAN**, delivered during the Divine Liturgy celebrated at the Holy Altar of the Descent in the Mother Cathedral of Holy Etchmiadzin on the Feast of the Emergence of Saint Gregory the Illuminator from the Pit (Khor Virap). . 8

Sermon delivered by **H.G. BISHOP ZAKARIA BAGHUMYAN** during the Divine Liturgy celebrated at the Cathedral of Holy Etchmiadzin at the feast of Holy Etchmiadzin 12

RELIGIOUS STUDIES

HIEROMONK ASOGHIK KARAPETYAN — "The Moscow (Orthodox) Vatican" vs. the Vatican: *The participation of the Catholicos of All Armenians in the 1948 Moscow Conference of patriarchs and representatives of Orthodox Churches* 16

AVETIS KALASHYAN — Inter-church and ecumenical activity of His Holiness Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians 30

HISTORICAL-PHILOLOGICAL STUDIES

KAREN MATHEVOSYAN — The scribe-author Bishop Daniel, and his Aghtamar family of scribes (14th—15th centuries) 46

HAYKANUSH MESROPYAN, SASUN HAMBARDZUMYAN — On the dialect dictionaries of Arshag Chobanian. 67

LILIT KOSYAN — Armenian emigration to the Caucasus Governorate in 1894—1896, based on contemporary periodical press sources 82

MANE KONINYAN — Vatican policy in the Ottoman Empire and the diplomatic and humanitarian activities of Angelo Dolci (1917) 98

ESSAYS

MELINE PETROSYAN — Artsakh nursery rhymes for kids 118

LITERARY REVIEW

YVETTE TAJARIAN — "Capturing Eternity: Jerusalem Armenian Entanglements with Photography" as a documentation of historical memory and cultural heritage 131

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐ. ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐԵՐ

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
խօսքը Մայր Աթոռի հոգեւոր-կրթական հաստատութիւնների ամավերջեան հանդիսութեան առիթով 5

ՔԱՐՈԶԽՕՍԱԿԱՆ

Տ. ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՂՅ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ քարոզը՝ խոսուած Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Ելն ի վիրապէն տօնին Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի Իջման Ս. Սեղանին մատուցուած Ս. Պատարագին. 8

Տ. ՉԱՔԱՐԻԱ ԵՊՍ ԲԱՂՈՒՄԵԱՆԻ քարոզը՝ խօսուած Կաթուղիկէ Սուրբ Էջմիածնի տօնին Մայր Տաճարում մատուցուած Ս. Պատարագին 12

ԿՐՕՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՍՈՂԻԿ ԱԲՂՅ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ — «Մոսկովեան (ուղղափառ) Վատիկանն» ընդդէմ Վատիկանի. *Ամենայն Հայոց Հայրապետի մասնակցութիւնը 1948 թ. Ուղղափառ Եկեղեցիների պատրիարքների եւ ներկայացուցիչների մոսկովեան խորհրդակցութեանը* 16

ԱՒԵՏԻՍ ՔԱԼԱՇԵԱՆ — Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի միջեկեղեցական եւ էկումենիկ գործունէութիւնը 30

ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱՐԷՆ ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ — Գրիչ-հեղինակ Դանիէլ եպիսկոպոսը եւ նրա աղթամարեան գրչական տոհմը (ԺԴ.—ԺԵ. դդ.) 46

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ, ՍԱՍՈՒՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ —
Արշակ Չօպանեանի կազմած բարբառային բառարանների մասին 67

ԼԻԼԻԹ ՔՈՍԵԱՆ — Արեւմտահայ գաղթականութիւնը Կովկասի կառավարչապետութիւնում 1894—1896 թթ.՝ ըստ ժամանակի պարբերական մամուլի. 82

ՄԱՆԷ ԿՈՆԻՆԵԱՆ — Վատիկանի քաղաքականութիւնն Օսմանեան կայսրութիւնում եւ Անջելո Դօլչիի դիւանագիտական ու մարդասիրական գործունէութիւնը (1917 թ.) 98

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

ՄԵԼԻՆԷ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ — Արցախի մանկական խաղերգերը. 118

ԳՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԻՎԷԹ ԹԱՋԱՐԵԱՆ — «Վաւերագրելով յաւերժութիւնը. Երուսաղէմի հայերի բազմաշերտ առնչութիւնները լուսանկարչութեան հետ» պատկերագիրքը՝ պատմական յիշողութեան եւ մշակութային ժառանգութեան վաւերագրում 131